

šticama otkrivajući jedna drugoj tajne srca svoga mlađanoga, a iz grudi im biju čežnje i izdasi!

Treba shvatiti dušu tog naroda, treba znati u kojim je momentima on stvorio tako otvorene, sjajne vezove pune kolorita i života. To su svečani časovi sreće, kada je srce zadovoljno, kad je duša puna slatkog milja. Sve im to ide iz glave, a misle da rade po slobodnom zamišljaju, dok u istinu to zbiva pod drevnim baštinjenim predajama i tisućljetnim uspomenama narodne duše. Nije njima potrebno da nauče zakone veza. Rođene su one sa zakonom svilene niti! One su potomkinje svojih pređa koji su radili za sve one što su znali izrabljivati i izrabiti veliku sposobnost našega naroda!

I boje znadu da majstorski spajaju i mješaju te neuke, a dobrim djelom i nepismene radnice, svojim kistom, sitnom iglicom, i da same zamisle zamršene geometrijske ornamente i likove, ili da stiliziraju bilje, cvijeće, životinje i ostalo, i da to sve harmonički povežu u divnu cjelinu sa uzorcima i nacrtima koje im je duša upila iz prirode i upisala ih u bistre i svježije svoje moždane:

Pričekaj me sunce na zahodu,
Da navezem bratu zarukavlje:
Oba kraja krila paunova,
A na srijedi oči sokolove.

Tim se radnjama one kite i krase kao proljetne livade i blistaju sjajem i bojama kao ponosni paunovi!

Koliko je kod toga sitnog rada bilo uzdisaja i želja neispunjenih, koliko po tim nitima noći probdivenih i misli razasutih, a ipak koliko te radnje imaju u sebi vedrine, sunca, radosti i života, ugodne harmonije i profinjenog ukusa.

Na tom umjetničkom bogatstvu i obilju raznovrsnih ornamenata i šara primjećuje se i radost proljetnog cvijeća — sumornost jesenjeg lišća: sjaja i turobnosti, a to je baš i prava umjetnost, koja se rađa iz duše što umije da gleda i sunce i sjenu i bijelo i crno!

Ta lirika ženske duše, izražena ornamentalnim bogatstvom crta, likova i oblika u raznim kombinacijama i obiljem motiva i skladnim i ukusnim spajanjem raznih šara — to je prava svojina samo našeg naroda. Ta plemenita ženska duša, duša je skupnog našeg naroda koja nam govori iz svoje samoće i zapuštenosti, ali govori glasno, značajno i izražajno.

Kad pogledamo ornamente i motive, kad posmotrimo tehniku i izradbu, kad zvirimo i vidimo kako se narodna duša odražava u narodnom vezu i tkivu, naći ćemo svuda jedan nedjeljiv narod. Zapaziti ćemo izvjesnu razliku samo u tome,